

MAAILMA PARIM DINGO

Kiiri Saar

MAAILMA PARIM DINGO

Pildid joonistanud Ruudu Remmelgas

Toimetanud Piret Ruustal
Küljendanud Erje Hakman

© Kiiri Saar ja Kirjastus Argo, 2017

www.argokirjastus.ee

ISBN 978-9949-607-07-5

Trükitud trükikojas Print Best

SISUKORD

AUSTRALIA – MIS MAA SEE SELLINE ON?	7
KÄNGURU KALLE ON HAJAMEELSUSEGA HÄDAS	9
KOALA KARLA KARDAB PIMEDUST	14
VOMBAT VILLU OTSIB SÕPRA	20
NOKKLOOM NIINA TEAB KÕIGE PAREMINI	26
SIPELGASIIL SILLE VALETAB	32
LÜÜRASABA LEONHARD SAAB ÕPETUST	37
KUUKABARRA KUNNARILE EI MEELDI NAERDA	44
MAAILMA PARIM DINGO	48
TAIPAMATU TAIPAN TEODOR	51
BILBI PIIA HALB HARJUMUS	57

AUSTRALIA – MIS MAA SEE SELLINE ON?

Maakera kuklapoolel, lõunapoolkeral, asub suur saar, õigemini küll manner, mida kutsutakse Austraaliaks. Terve Austraalia mandri peal on ainult üks riik, mille nimi on samuti Austraalia. See on pindalalt kuues riik maailmas ja seal elab üle 23 miljoni inimese.

Suur osa Austraaliast asub troopikavöötmes. See tähendab, et kliima on seal soe ja niiske, loodus roheline ja lopsakas. Samas katab sisemaad poolkõrb, leidub ka kõrbeid ja rohtlaid, ilmad on kuumad ja kuivad. Kas teadsid, et Austraalias on talvekuud hoopis juuni, juuli ja august ning suvi algab detsembris?

Austraalia on üks paremal järjel oleva majandusega riike maailmas. Seal leidub kivi- sütt, kulda, vaske ja rauamaaki ning kasvatatakse teravilja, lehma ja lambaid. Austraalia suurimad linnad on Sydney ja Melbourne, aga pealinn on hoopis Canberra. Enamik inimesi elabki linnades ja saar on üsna hõredalt asustatud. Austraallased kõnelevad inglise keelt, ehkki pisut omamoodi hääldusega. Austraalias elab ka ligikaudu kümme tuhat eestlast. Austraalia omapärane loodus meelitab kõikjalt maailmast kohale turiste. Peamisteks vaatamisväärsusteks võib pidada põlisrahva ehk aborigeenide püha mäge Ulurut ja Kakadu rahvusparki, aga ka Sydney ooperiteatrit, mis näeb natuke välja nagu punnis purjedega laev.

Austraalias elab palju põnevaid loomi, keda ei kohta mitte kusagil mujal maailmas. Kindlasti tead sa känguruid. Nende kodumaa on just nimelt Austraalia. Austraalia vapilgi on kujutatud kängurut. Lisaks kängurule on Austraalia vapil suur lennuvõimetu lind

emu. Austraalia loomariik on väga mitmekesine, seal elavad nii armsa moega vombatid, koaalad ja väikesed kängurud ehk vallabid kui ka ohtlikud krokodillid, mürkmaod ja mürgiämblikud.

Mõnedel Austraalia imetajatel on kõhu peal tasku ehk kukkur. Selle sees veedavad oma esimesed elukuud pisikesed kängurud, vombatid ja koaalad. Võib-olla oled ka näinud, kuidas koalaema oma lapsukest seljas tassib? Pojuke püsib kindlalt turjal ega kuku maha, kui ema mööda puid ringi ronib. Lisaks elab Austraalias kaks ainulaadset imetajat, kes munevad: need on nokkloom ja sipelgasiil.

Selles lõbusas raamatus saadki tuttavaks nokkloomi, sipelgasiili, koala ja känguru, aga ka paljude teiste toredate Austraalia loomade ja lindudega.

KÄNGURU KALLE ON HAJAMEELSUSEGA HÄDAS

Känguru Kalle oli alatasa hajameelsusega kimpus. Ta kippus unustama, enamasti väikeseid ja tähtsusetuid asju, mõnikord ka suuri ja olulisi. Ükskord unustas känguru Kalle isegi oma nime ära ja see oli väga piinlik lugu. Aga praegu me sellest ei räägi.

Kõige keerulisem oli siis, kui känguru Kalle pidi poodi minema. Õigupoolest oli kodus veel kõik korras. Känguru Kalle vaatas külmkapisu üle ja ütles targa, täiskasvanuliku häälega: „Nii-nii. Täna on poest vaja tuua vorsti, juustu, purk boršisuppi, leiba ja piima.“

„Võtame paki banaanikrõpse ka,“ nurus kängurutüdruk Kärt.

Känguru Kalle teadis küll, et lapsed ei tohi palju krõpse süüa, aga natuke ikka võis. Liati on banaanikrõpsud tervislikumad kui rasvased kartulikrõpsud. „Võtame pealegi,“ lubas ta vastutulelikult, sest känguru Kalle oli lahke lapsevanem, kes ei raatsinud oma võsukesega ülemäära range olla.

„Kas lähme jalgrattaga?“ küsis Kärt, sest talle meeldis laste rattaistmel sõita.

Känguru Kalle jäi mõttesse. „Lähme parem hüppates. Meil on kärmed jalad ja nii jõuame palju rutem pärale.“

Ta ei tahtnud öelda, et tema meelest oli rattasõit hirmus tüütu. Jalgsi jõudis känguru Kalle igale poole kiiremini, sest Kalle oli osav hüppaja. Pealegi olid ta koivad pedaalide väntamiseks liiga pikad ja takerdusid alailma kodaratesse.

Pood ei asunud kaugel. Ainult üle suure künka tuligi minna. Kalle ja Kärt tundsid rõõmu ilusast ilmast ja väledast hüppamisest. Ka Kärdil läks hüppamine hästi. Oma

tugeva sabaga tõukas ta muudkui hoogu juurde ja üsna varsti olidki nad kohal. Kuid kuna Kalle oli suur unustaja, läks tal kange hüppamiselustiga meelest, mida ta ostma pidi. Nõutult seisis nad poes riiulite ees.

Oli siin vast kaupa! Pesupulbrit ja kummikomme, pesulõkse ja mandariine, salatit ja marmelaadi, koeratoitu ja šokolaadi, virsikuid ja praepanne, huulepulki ja pildiraame.

Känguru Kalle võttis ostukorvi. Vähemasti oli siamaani asi õige. Ostukorvi on poes vaja, see on kindel. Kalle patsutas kontrolli mõttes oma väikest rahataskut. Kuna isakängurul kõhul kukrut pole, kuhu oma varandus peita, hoidis ta rahakotti tavaliselt püksitaskus, vahel ka triiksärgi rinnataskus. Raha oli olemas. Aga mis edasi? Mida ta ostma pidi? Kõik oli peast pühitud.

Ebaledes sirutas känguru Kalle käpa koeratoidu poole. „Arvan, et see on päris hea koeratoit,“ ütles ta kõhklevalt ja vaatas vilksamisi Kärdi poole. „Ilus punane pakend ka.“ Kärt raputas pead. „Misjaoks meile koeratoit? Meil pole ju koera. Kas sa kavatsed lõunasöögiks koeratoitu pakkuda?“

Känguru Kalle kratsis kukalt. Üks oli kindel – koeratoit ei sobi kängurutele. See võib kõhu valutama panna! Kalle uitas nõutult mööda riiulivaheid edasi, Kärt kannul.

„Mida võtta?“ ümises Kalle endamisi. „Kas sina tead?“ uuris ta tütrelt.

Aga kängurutüdruk Kärt oli veel väike. Nii väike, et ei osanud lugedagi. Niiviisi on päris raske poes hakkama saada. Kärt küll ei teadnud, mida ostma peaks, aga ta oli nutikas nagu lapsed ikka. „Võtame seda, mis meeldib,“ arvas ta.

„Õige!“ rõõmustas känguru Kalle. „Poest ostetaksegi ju seda, mis meeldib.“ Jalutades olid nad jõudnud kirjatarvete osakonda. „Olen kindel, et meile meeldivad näiteks need värvilised kirjaklambrid!“ raputas ta võidurõõmsalt käpa vahel läbipaistvast plastmassist karpi.

Kirjaklambrid olid tõepoolest toredad, pisikesed ja mitmevärvilised. Kärtki arvas, et ühe karbi võib võtta küll. „Neist saaks kena kleidivöö,“ pakkus ta. „Või siis tuulekella.“

Kuna Kärt oli nii mõistlik ja tasakaalukas, muutus pisut murelik känguru Kallegi palju rahulikumaks. Ta oli veendunud, et kirjaklambrid on õige mõte. Päev töötas tulla ilus ja igati kordaläinud.

Rahulolevalt vantsiti edasi. Rahvast oli poes palju ja igäüks paistis tõesti võtvat seda, mis talle kõige rohkem meeldib. Üks priske koalamamma õngitses parajasti riulilt endale poekorvi kollaseid kummikindaid. Känguru Kalle napsas igaks juhuks endale ka ühe paari. Kummikindaid läheb ikka vaja, see on selge. Kui mitte muu jaoks, siis saab neist vahvaid veepomme valmistada! Känguru Kallele meenus aeg, kui ta veel noor oli ja igasugu ulakusi tegi. Mõnikord meisterdas ta tõepoolest ka veepomme, millega naabermaja känguruid märjaks pritsida. Kalle nägu läks meenutuse peale naerule.

Aga mis edasi? Mida veel osta? Eemal kuhjas üks pikaninaline sipelgasiilipoiss oma ostukorvi kalapüügitarbeid. Känguru Kalle läks lähemale ja haaras samuti õngeridva.

„Sellega on hea kärbseid eemale peletada,“ selgitas ta Kärdile. Kärt oli nõus. Kärbsed olid tõesti tüütud ja niisama naljalt neid kätte ei saanud.

Tasahaaval tekkis känguru Kalle korvi veel igasugu kummalisi asju: kaks paari kummikuid, äratuskell, sinepiplaastrid, kolm eri suurusega keedupotti, vaibaklopper, plastmassämber, suur purgitäis hapukurke ja vihmavari.

„Kunagi ei tea, millal võib vihma sadama hakata,“ selgitas ta enda selja taga kassajärjekorras seisvale lillelise kübaraga vombatiprouale. „Vihmavarju on alati mõistlik kaasas kanda.“

Lillelise kübaraga vombatiproua naeratas ja noogutas vastuseks. Poes on nii tore käia, õhkas känguru Kalle rahulolevalt. Kõik on meeldivad ja viisakad! Ta maksis kauba eest ja koos Kärdiga hüppasid nad jälle koju, käpa otsas kaks suurt, kaupa täis kilekotti, mis läbi õhu kaasa tilbendasid. Rõõmsalt ladus kängurupere kraami köögilauale ja koos jäädi seda silmitsema. Nad olid tõesti häid asju toonud!

„Kõht on tühi,“ kurtis Kärt korraga.

Ka känguru Kalle tundis näljanäpistust. Heatujuliselt vilistades avas ta külmkapiukse ja jäi üksisilmi selle taga valitsevat tühjust tunnistama. Alles nüüd tuli känguru Kallele meelde, mida ta tegelikult poodi ostma läks. Vorsti, juustu, boršisupimaterjali, leiba ja piima! Kärt võttis laualt ühe kummikinda ja proovis oma käppa sinna sisse. Kindad olid muidugi toredad, ilusat kollast värvi, peaaegu nagu banaanikrõpsud, mis samuti poodi ununesid. Aga süüa need ei kõlvanud.

„Vähemasti ühe söödava asja oleme siiski toonud!“ võidurõõmutses känguru Kalle, kui oli kauba uuesti läbi sorteerinud. Ta otsis sahtlist lagedale konserviavaja ja tegi hapukurgipurgi lahti. Kängurulaps Kärt vaatas rohelist, tilkuvat ja natuke krimpsus kurki kahtlustava näoga. „Proovi!“ õhutas Kalle, kuid Kärt raputas pead.

Känguru Kalle võttis julgustuseks ise esimese ampsu. Kurgitükk käis suus ringi ega maitsenud sugugi värsket puuvilja moodi, mida ta sööma oli harjunud. „Ptüi!“ sülitas ta lõpuks näritud kurgitükid välja. „Ega need suuremad asjad ole tõesti. Mul tuli palju parem mõte! Läki!“

Kärt järgnes Kallele aeda. Aia ääres kasvav lopsakas rohi ja mahlased põõsavõrsed panid näljastel kängurutel suu vett jooksuma. Käes oli juba keskpäev, aga kumbki polnud tükk aega palukestki süüdnud. Känguru Kalle asus isukalt okste kallale. Sama tegi ka Kärt. Nad sõid, palju jaksasid, ja lõpuks oli kängurutüdruku kõht nii täis, et isegi banaanikrõpsud poleks enam vatsa mahtunud.

Koos panid nad ostetud asjad kappi ja seejärel ütles känguru Kalle Kärdile: „Homme ostame mitte seda, mis meile lihtsalt meeldib, vaid seda, mida vaja.“

„Kuidas küll, kui sul kõik jälle meelest läheb?“ kahtles Kärt.

„Ma teen nimekirja. Kirjutan kõik vajamineva üles.“

„Nojah,“ arvas Kärt. „See on hea mõte. Aga sa unustad nagunii nimekirja koju.“

„Tuleta mulle meelde, et ma selle kaasa võtaksin,“ palus känguru Kalle. „Aga veel parem, kui sa ise lugema ja kirjutama õpid. Siis ei jää poes kunagi hätta.“

Seda Kärt lubas. Seejärel läks kängurutüdruk Kärt oma tuppa, võttis oma kukrust kirjaklambrikarbi ja hakkas tuulekella meisterdama. See sai ilus värviline ja kõlksus tuule käes toredasti. Känguru Kalle aitas tuulekella ukse juurde riputada ja nüüd võisid kõik, kes neile külla tulid, imetleda väikese Kärdi osavat näputööd.

KOAAALA KARLA KARDAB PIMEDUST

Koaala Karla elas metsa kõige suurema eukalüptipuu otsas, kus õõtsus tema värvi-rõõmus majake. Koaalapoeegadele meeldis üle kõige värvidega plätserdada ja pilte maalida, seetõttu sai neil valge paber alatasa otsa. Koaala Karla oli oma lastega päris hädas. Tihtilugu ei jõudnud ta nii ruttu paberit poest juurde tuua kui vaja, seetõttu võõpasid kärsitud koaalalapsed suures kunstituhinas ka kodumaja kõik neli seina lillaliseks. Eemalt paistis, nagu kasvaks eukalüptipuu otsas hiigelsuur värviline lill. Poest paberipakiga tagasi jõudnud koaala Karla ei hakanud isegi pahandama, kuna maja nägi nüüd tõtt-öelda palju nägusam välja.

Koaala Karlale meeldis küpsetada. Alatasa seisis ta köögis suure puupliidi ees ja katsetas uusi huvitavaid koogiresepte. Magus lõhn levis köögist õue ja jõudis ka teiste metsaelanike sõõrmetesse.

„Maasikakook?“ nuhutas känguru Kalle õhku.

„Õunapirukas,“ limpsas vombat Villu keelt.

„Võib-olla kookosekook?“ arvas vombatitüdruk Virve.

„Hoopis kohupiimakook,“ vaidles nokkloom Niina vastu. Niina uskus, et temal on alati õigus, ja kuna ta kõneles enamasti valju kõredate häälega, ei julgenud keegi talle vastu vaielda.

Kuid selles olid kõik ühte meelt, et koaala Karla juurest tasub iga kell läbi astuda. Ei möödunud päevagi, mil keegi poleks koaalaperele külla tulnud. Eriti tore oli püha-

päeviti, kuna siis jätsid kõik ümberkaudsete eukalüpti- ja kummipuude otsas elutsevad koaalad eukalüptilehtede närimise pooleli ja tulid hoopis Karla perele külla. Rahvast oli alati nii palju, et osa külalisi pidid aias või pööningul aega veetma, kuna kõik ei mahtunud tuppa ära. Aga sellest polnud midagi, sest ka aias ja pööningul sai päris hästi mängida ja end niimoodi ära peita, et keegi üles ei leidnud.

Koaala Karlal oli ainult üksainuke suur hirm, millest ta kellelegi rääkida ei söandanud – nimelt kartis ta pimedust. Terve valge aja oli koaala Karla toimekas ja tegus. Tassis oma poegi kukil, otsis mahlasemaid eukalüptivõrseid, jõi külaliste seltsis lehe- teed, lobises päevasündmustest, pakkus vaheldumisi õunakooki ja porgandipirukat, kiitis kõigile laste joonistusi ning oli rõõmsas tujus. Kuid niipea, kui hakkas hämarduma, muutus koaala Karla araks. Eriti jube oli tema meelest siis, kui külalised olid lahkunud ja maja täitis vaikus. Siis puges ta eukalüptipuu kõige paksema lehestiku varju, lootes kogu hingest, et ehk ei saa pimedus teda sealt kätte. Aga võta näpust! Pimedus tuli ka sinna järele. Isegi peidukohas muutus lõpuks nii pimedaks, et koaala Karla ei näi- nud enam varvastki suhu pista, rääkimata mahlaste võrsete leidmisest ja nosimisest või kokaraamatu lugemisest.

Kui jõudis kätte magamamineku aeg, jättis koaala Karla oma tillukeses magamistoas alati väikese öölambi põlema, et oleks julgem uinuda. Ta uskus, et pimedusekollid kardavad valgust ega julge siis kimbutama tulla.

„Kustuta tuli ära,“ nurisesid pojad alatasa. „Meil ei tule uni, kui lamp põleb!“

„Las olla,“ jäi koaala Karla endale kindlaks. „Siis näevad unenäod paremini meie juurde tulla.“ Tegelikult teadis koaala Karla väga hästi, et unenäod jõuavad lasteni ka pimedas. Ta lihtsalt ei tahtnud väiksekestele oma pimedusehirmu tunnistada.

Kui koaala Karla lõpuks teki alla vupsas, peitis ta oma varbad otsekohe paksu teki- serva sisse. Millegipärast arvas ta, et muidu võib mõni pimedusetont teda varbast hammustada. Mõnikord, kui pimedus eriti hirmus tundus, võttis ta mõne oma poja kaissu, et oleks julgem magada.

„Kaisus on palav,“ rabeles koaalalapsuke.

„Palavus on hea,“ lepitas Karla.

„Ei ole,“ vingus koalapoeg ja nühkis uniseid silmi. Tema täpilise pidžaama selg oli higist läbimärg.

Polnud midagi parata. Karla otsis pojale kapist uue pidžaama, seekord triibulise, ja lubas lapsukesel tagasi oma tuppä minna.

Järgmine öö tundus veel hirmsam. Koaala Karla võttis juba varakult oma vanema poja kaissu. Koos oli palju julgem ja peaaegu üldse mitte hirmus. Kuid too hakkas samuti õige pea vähkrema ja tagasi oma tuppä nõudma.

„Ma olen kallistuste jaoks liiga suur,“ nurises ta.

